

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
Metsätalouden koulutusohjelma

Tutkintotyö

Tapani Jääoja

METSÄALAN VETOVOIMAISUUS VARSINAIS-SUOMESSA

Työn ohjaaja
Tampere 2007

Lehtori Aura Loikkanen

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

Metsätalous

Jääoja Tapani

Tutkintotyö

Työn ohjaaja

Kesäkuu 2007

Hakusanat

Metsäalan vetovoimaisuus Varsinais-Suomessa

26 sivua + 5 liitesivua

Lehtori Aura Loikkanen

vetovoimaisuus, rekrytointi, metsäala, koulutus,

TIIVISTELMÄ

Tutkintotyön aiheena oli metsäalan vetovoimaisuus Varsinais-Suomen maakunnan alueella. Metsäalalle tarvittaisiin vuosittain selvästi enemmän uusia työntekijöitä, mitä maakuntamme metsäopetusta antava oppilaitos pystyy rekrytoimaan uusia opiskelijoita. Tavoitteena oli selvittää, miksi nuoret eivät hakeudu metsäalalle ja mitä pitäisi tehdä metsäalan kiinnostavuuden lisäämiseksi.

Tutkimuksen kohteena olivat Varsinais-Suomen peruskoulujen kahdeksannen luokan oppilaat. Lähes 60 prosenttia vastaajista asui taajamassa ja tyttöjä otantaryhmään tuli 56 prosenttia. Menetelmäksi valittiin kontrolloitu kyselytutkimus. Otantaryhmäksi valittiin n. 200 oppilasta yhdeksästä eri peruskoulusta maakuntamme eri seutukunnista.

Yli kolmannes vastaajista piti metsäalan imagoa hyvänä tai erittäin hyvänä. Metsätalouden merkityksen Suomelle yhdeksän oppilasta kymmenestä arvioi suureksi tai erittäin suureksi. Luonnossa liikkumisen taitojen- ja eräretkeilyn opiskelua arvostettiin eniten opiskeluaiheista. Suomen metsätaloudelle tärkeitä metsänhoidon- ja puunkorjuun opiskelua arvosti tärkeiksi yli kolmannes oppilasta. Metsäalan kiinnostavuuden lisäämiseksi olisi vietävä oikeaa ja aitoa tietoa enemmän peruskoululaisille.

Suomen metsätalouden raaka-ainehuollon turvaamiseksi olisi tärkeää, että metsäalalle saataisiin alasta kiinnostuneita nuoria riittävästi hakeutumaan metsäalan oppilaitoksiin. Tulevina vuosina metsäopetusta antavien oppilaitosten ja metsätyöntekijöiden olisi yhteistuumien vietävä tietoa alasta peruskouluihin.

TAMPERE POLYTECHNIC

Forestry

Jääoja Tapani

Forestry Thesis

Thesis Supervisor

June 2007

Keywords

Attraction of Forestry as A Choice of Studies in Southwest Finland

Aura Loikkanen, Senior Lecturer

attraction, recruitment, forestry, education

ABSTRACT

The subject of this thesis is to find out if future students find forestry an attractive field of study in Southwest Finland. There is a much greater demand for all employees involved in forestry than for instance our college is unable to recruit. It was the aim of this research to receive information about the lack of interest in young people to choose forestry as their occupation.

The object of the research were pupils in the eighth grade in Southwest Finland. Nearly 60 per cent of the pupils that answered the questionnaire live in densely populated areas, and 56 per cent of them were girls. A controlled questionnaire was chosen as the method and about 200 pupils from nine comprehensive schools in our province were selected to answer it.

In over a third of the answers the image of forestry was considered to be good or very good. The importance of forestry to Finland was regarded as big or very big by nine out of ten pupils. When asked about the most appreciated subject within the studies, the skills of moving about in nature and hiking came first. Over one third of the pupils found forest management and felling important subjects. What we need to do in order to increase the interest in forestry is to bring pupils right and real kind of information.

It is of vital importance that forestry colleges and employers work together to attract enough students so that the sufficient amount of raw material produced in our forests can be guaranteed also in future.

SISÄLLYSLUETTELO

TIIVISTELMÄ

ABSTARCT

SISÄLLYSLUETTELO	4
1 JOHDANTO	5
2 AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄ	7
3 TULOKSET	8
3.1 Vastaajat	8
3.1.1 Vastaajien asuinalue ja sukupuoli	8
3.1.2 Vanhempien ammattiala ja tuttavien työskentely metsäalalla	9
3.1.3 Vanhempien ja isovanhempien metsänomistus	9
3.1.4 Harrastukset	10
3.1.5 Mitä peruskoulun jälkeen	10
3.2 Vastaajien käsitykset Suomen metsätaloudesta	12
3.2.1 Mitä metsäala tuo ensimmäiseksi mieleesi	12
3.2.2 Metsäalan imago	13
3.2.3 Metsätalouden merkitys Suomessa	13
3.2.4 Mielestäni metsiä pitäisi käyttää	14
3.2.5 Metsäalan tulevaisuudennäkymät Suomessa	15
3.3 Mitä pitäisi tehdä metsäalan koulutuksen vetovoimaisuuden lisäämiseksi	16
3.3.1 Nuorten tiedonsaantikanavat metsäalan koulutuksesta	16
3.3.2 Metsäalan koulutuksen kiinnostavuuden kohteet	17
3.3.3 Tutkintonimikkeiden arvostus	18
3.3.4 Metsäalan koulutuksen kiinnostavuuden lisääminen	19
3.3.5 Metsäalalle hakeutuminen	20
4 TULOSTEN TARKASTELU	21
LÄHTEET	25

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

Liite 2: Vastaajien harrastukset

1 JOHDANTO

Työssäni tutkin metsäalan vetovoimaisuutta Varsinais-Suomen alueella. Maakunnassamme on yksi metsäalan koulutusta antava oppilaitos, Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitos. Olen ollut oppilaitoksen metsäalan opettajana ja oppilaanohjaajana vuodesta 1979 lähtien. Alalle hakijoiden määrä oli suurinta 1980 luvun alkupuolella, jolloin 40 - 65 uutta opiskelijaa tuli oppilaitokseemme. Sen jälkeen hakijamäärät ovat selvästi laskeneet. Viimeisen viiden vuoden aikana ensisijaisia hakijoita on ollut selvästi alle puolet aloituspaikkamäärästä. Metsäalan aloituspaikkoja oppilaitoksessamme on 30 ja ensisijaisia hakijoita oli 11 vuonna 2006, 7 vuonna 2005, 12 vuonna 2004, 11 vuonna 2003 ja 15 vuonna 2002.

Maakuntamme metsäpinta-ala on n. 0,5 miljoonaa hehtaaria ja puuston vuotuinen kasvu n. 3 miljoonaa kiintokuutiometriä, josta vuotuinen hakkuukertymätavoite on n. 2,5 miljoonaa kiintokuutiometriä (Lounais-Suomen metsäohjelma 2006, s. 18). Vuoteen 2010 mennessä on arvioitu, että uuden työvoiman tarve vuodessa puunkorjuu- ja metsänhoitotöissä Lounais-Suomen metsäkeskuksen alueella tulee olemaan hitaan poistuman ennusteen mukaan 60 uutta työntekijää ja nopean poistuman ennusteen mukaan 89 työntekijää. Varsinais-Suomen metsäpinta-ala ja hakkuukertymätavoite on puolet Lounais-Suomen määristä, joten maakuntamme metsätyövoimatarve tulevana vuosina tulisi olemaan 30 - 45 työntekijää alalle (Örn 2004, s. 18). Örnin tutkimuksessa oli selvitetty metsänhoito- ja puunkorjuutehtävissä suorittavaa työtä tekevien määrää eli metsurien ja metsäkoneenkuljettajien tarvetta. Tässä tutkimuksessa päivitettiin metsäalan työmarkkinaosapuolten ja yrittäjäjärjestöjen sekä Opetushallituksen toimesta vuonna 1999 laaditun työvoimapolitiittisen selvityksen Savotta 2000 tiedot. Savotta 2000 selvitys ulottui vuoteen 2006. Päivityksessä selvityksen ajallista ulottuvuutta jatkettiin vuoteen 2010. Metsäteho Oy teetti tutkimuksen. Lisäksi metsäalalla tarvitaan toimihenkilöitä puunkorjuu- ja metsänhoitotöissä ja työntekijöitä metsien monikäytön palvelutehtävissä. Toimihenkilöpuolella alueellista työvoimatarveselvitystä ei ole tehty. Örnin tutkimuksen mukaan koko maassa vuotuinen uusien toimihenkilöiden tarve on 155 metsätoimihenkilöä (s. 12). Maakuntamme puunkorjuu- ja metsänhoitotöiden määrä on vajaa 5 prosenttia koko maan määrästä. Tästä voi olettaa, että toimihenkilötarve lienee 5 - 8 vuodessa.

Metsien monikäytön työtehtävissä työllistyvien määrästä ei löydy tutkittua tietoa, joten tarve on arvailujen varassa.

Kuten edellä olevista luvuista selviää, Varsinais-Suomen alueelle olisi koulutettava uusia metsäammattilaisia useita kymmeniä vuosittain, jotta alueemme puuhoito ja metsien hyvä hoito turvattaisiin.

Opinnäytetyöni tavoitteena on selvittää, arvostaako nuoriso metsätaloutta, mitä he tietävät metsäalan koulutusmahdollisuuksista ja miten nuorison saisi hakeutumaan metsäalan koulutukseen. Vastaavia tutkimuksia ei ilmeisesti metsäalalta löydy. Sen sijaan muilta aloilta vetovoimaisuustutkimuksia on tehty. Yksi herätteeni lähteä tutkimaan metsäalan vetovoimaisuutta, oli se, kun runsas vuosi sitten luin vastaavasta metallialan vetovoimaisuustutkimuksesta, joka oli tehty Päijät-Hämeen alueelta.

Uskon, että työstäni tulee olemaan hyötyä, kun mietitään, miten ja minkälaista tietoa nuorisolle olisi vietävä metsäalan vetovoimaisuuden lisäämiseksi.

2 AINEISTON KERUU JA TUTKIMUSMENETELMÄ

Metsäalan vetovoimaisuustutkimus kohdistuu Varsinais-Suomen maakunnan alueen peruskoulujen kahdeksaluokkalaisiin. Maakunnan alueella on 49 peruskoulun yläastetta ja lisäksi kolme yksityistä koulua. Maakuntamme voidaan jakaa neljään seutukuntaan, Turun, Vakka-Suomen, Loimaan ja Salon seutukuntiin. Turun seutukunnasta, joka myös on väestörikkain, valitsin neljä koulua, joista kolme – Pernon koulu, Turun lyseo ja Turun suomalainen yhteiskoulu – sijaitsevat Turun kaupungissa ja Liedon koulu maaseutukunnassa. Vakka-Suomesta valitsin Taivassalon koulun ja Nousiaisten koulun. Loimaan seudulta valitsin Loimaan Hirvikosken koulun ja Pöytyältä Elisenvaaran koulun. Salon seudulta valitsin Perniön koulun. Eri kouluja tuli näin valituksi yhdeksän maakuntamme 52 koulusta. Koulut valitsin Varsinais-Suomen eri seutukunnista, jotta tutkimus kuvaisi mahdollisimman hyvin koko maakuntamme nuorten mielipiteitä. Seutukunnan koulut valitsin sattumanvaraisesti soittamalla alueen kouluihin. Se koulu, jolle kyselytutkimuksen ajankohta sopi, tuli valituksi otantaryhmään. Tavoitteena oli saada n. 200 oppilasta otantaryhmään maakunnastamme hajautetusti.

Kyselytutkimus tehtiin vuoden 2006 helmi- ja maaliskuun aikana. Soitin helmi-kuun alussa valitsemieni koulujen opinto-ohjaajille ja pyysin päästä tekemään kyselytutkimusta jollekin kahdeksannen luokan noin 20 oppilaan ryhmälle helmi-maaliskuun aikana. Halusin tehdä kontrolloidun kyselyn saadakseni lomakkeet sataprosenttisesti takaisin. Kontrolloidun kyselyn etuna pidän myös sitä, että voin tarvittaessa selventää kysymyksiä. Kyselylomakkeeseen laadittiin 17 kysymystä. Avoimia kysymyksiä tein neljä, monivalintakysymyksiä yhdeksän ja asteikkoihin perustuvia kysymyksiä neljä (liite 1). Kyselylomakkeen testasin oppilaitoksemme ensimmäisen vuoden opiskelijoilla, joista suurin osa oli päättänyt peruskoulunsa kahdeksan kuukautta sitten. Testauksen jälkeen jouduin muokkaamaan osan kysymyksistä uudelleen, koska havaitsin, että nuoret eivät olleet ymmärtäneet käyttämiäni termejä.

Kyselyn tekemistä varten sain käyttööni yhden oppitunnin kaikista valitsemistani kouluista. Aloitin tilaisuudet esittelemällä itseni, oppilaitoksemme Varsinais-Suomen maaseutuoppilaitoksen ja tutkimukseni tarkoituksen. Sen jälkeen jaoin

kyselylomakkeet. Kun kaikki olivat saaneet lomakkeensa, luin vielä jokaisen kysymyksen ja täsmensin muutamia termejä. Täsmennystä vaativat sanat *taajama* ja *haja-asutus* sekä mittayksikkö *hehtaari*. Kyselylomakkeita sain takaisin 187 kappaletta eli kaikki, jotka jaoinkin. Sen sijaan kaikki eivät kaikkiin kysymyksiin halunneet tai osanneet vastata.

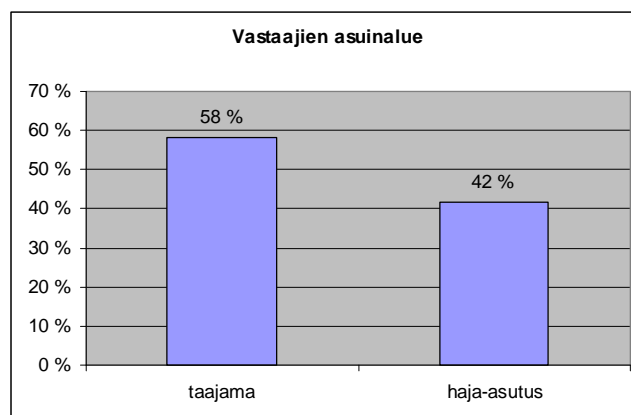
Seuraavana vaiheena oli kyselylomakkeiden tietojen tallentaminen. Siirsin lomakkeiden tiedot Excel-tiedostoon. Sarakkeille kirjoitin lomakkeessa kysytyt kysymykset ja riveille siirsin 187 lomakkeen vastaukset. Monivalintakysymysten vastaukset syötin numeerisessa muodossa. Asteikkoihin perustuvat vastaukset syötin monimuuttuja- eli multiresponse-muodossa. Avoimien kysymysten vastaukset kirjoitin taulukkoon siinä muodossa kuin oppilaat olivat vastanneet niihin.

3 TULOKSET

3.1 Vastaajat

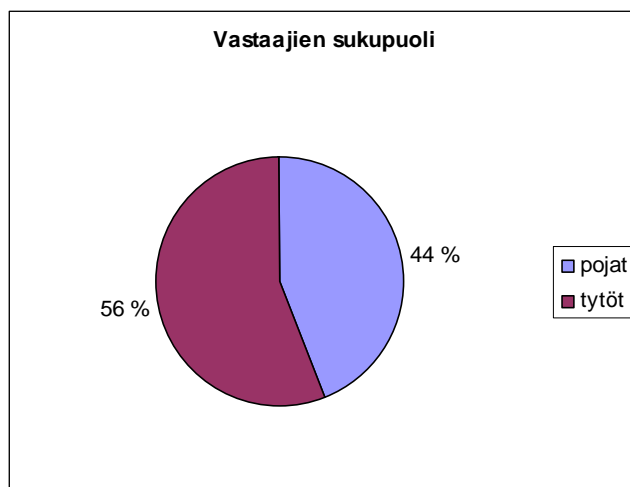
3.1.1 Vastaajien asuinalue ja sukupuoli

Kyselyyn vastanneista oppilaista 30 prosenttia asui Turussa ja 70 prosenttia asui maaseutukunnissa. Kysymykseen, onko asuinpaikkasi taajama vai haja-asutusalue, saatiin vastaukseksi, että taajamassa asuvien osuus oli 58 prosenttia ja haja-asutusalueella asuvien osuus oli 42 prosenttia (kuva 1). Tyttöjä kyselyyn osallistuneista oli 56 prosenttia ja poikia 44 prosenttia (kuva 2).

Kuva 1. Vastaajien asuinalue

Kuva 2. Vastaajien sukupuoli

3.1.2 Vanhempien ammattiala ja tuttavien työskentely metsäalalla

Vanhempien ammattialaa kysyttäessä oppilailla oli valittavana neljä vaihtoehtoa. Ammattialavaihtoehdot olivat maa- ja metsätalous, teollisuus, palvelu ja yrittäjä. Tähän kysymykseen vastasi 178 oppilasta, joten yhdeksän oppilasta jätti vastaamatta. Vanhempien yleisin ammattiala oli palveluala ja pienin osuus vanhemmista työskenteli maa- ja metsätalouseläällä. Pelkästään maa- ja metsätalouseläällä työskenteleviä vanhempia oli viisi prosenttia ja 12 prosentilla oppilaiden jompikumpi vanhemmista työskenteli maa- ja metsätalouseläällä. Kysyttäessä, onko tuttavapiirissäsi metsäalalla työskenteleviä tai opiskelevia, 35 prosenttia vastasi myöntävästi.

3.1.3 Vanhempien ja isovanhempien metsänomistus

Halusin selvittää oppilaiden vanhempien ja isovanhempien metsänomistuksen. Metsäpinta-alan alarajaksi laitoin kaksi hehtaaria, jotta haja-asutusalueen metsätontit jäisivät pois luvuista. Tosin käsite *hehtaari* osoittautui osalle oppilaista vaikeaksi hahmottaa. Tämän kysymyksen kohdalla jouduin kuvailemaan, minäkäläinen kahden hehtaarin alue on luonnossa. Oppilaiden vanhemmista 24 prosenttia omisti metsää yli kaksi hehtaaria. Kysymykseen vastaamatta jätti kolme

oppilasta. Isovanhemmista yli kahden hehtaarin metsäpalstan omistajia löytyi 34 prosenttia. Tähän kysymykseen jätti vastaamatta 10 oppilasta.

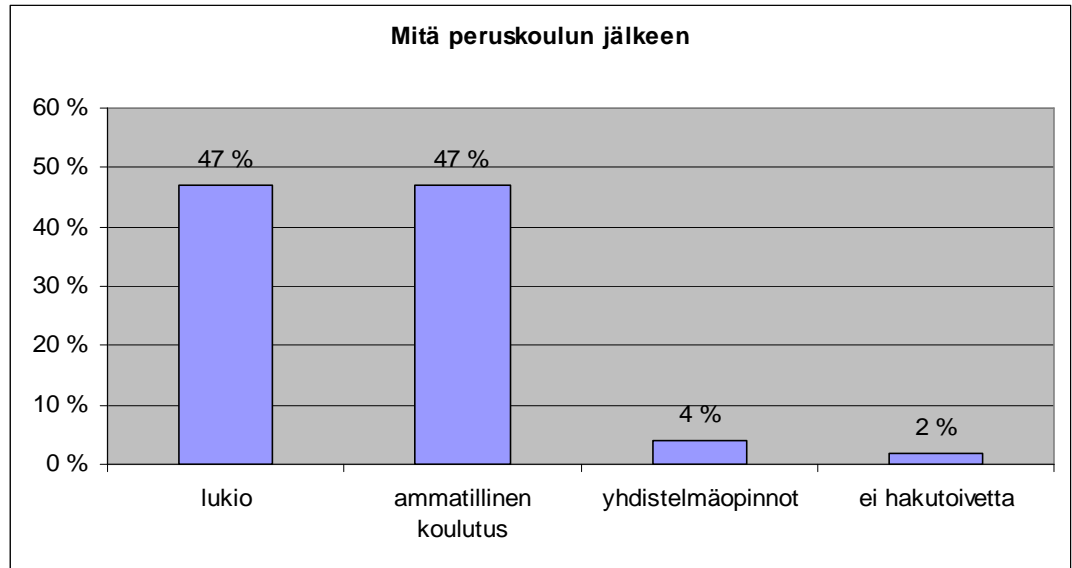
3.1.4 Harrastukset

Oppilaat saivat vastata vapaasti kysymykseen harrastuksistaan. Seitsemän prosenttia oppilaista jätti tämän sarakkeen tyhjäksi, eli heillä ei ilmeisesti ole mitään harrastuksia. Jos verrataan erikseen tyttöjä ja poikia, mitään harrastamattomien suhteellinen määrä – seitsemän prosenttia – oli sama. Yleisin harrastus olivat eri palloilulajit (jalkapallo, salibandy, jääkiekko jne.), joita lähes kolmannes harrasti. Erityisesti palloilulajit kiinnostivat poikia, sillä melkein joka toinen harrasti jotakin palloilulajia. Toiseksi suosituin harraste oli tanssi ja musiikki, joita harrasti 28 prosenttia koko joukosta. Tämä olikin tyttöjen suosituin harraste, sillä 38 prosenttia tytöistä harrasti tanssia tai musiikkia. Kolmanneksi suosituin harraste olivat eri yksilöurheilulajit, joita harrasti 22 prosenttia koko joukosta. Neljännelle sijalle nousivat henkiset harrasteet, kuten lukeminen, kirjoittaminen ja kuvataiteet, niitä harrasti 17 prosenttia koko joukosta. Henkiset harrasteet kiinnostivat lähes joka kolmatta tyttöä, mutta poikia ne eivät juuri kiinnostaneet. Seuraavalle sijalle tulivat eläimiin liittyvät harrastukset (lemmikit ja ratsastus), joita harrasti joka neljäs tyttö, kun taas poikien harrasteprosentti tässä oli nolla. Vielä yli 10 prosentin suosion saivat auto- ja mopoharrasteet, joita harrasti joka viides poika, sekä tietokoneiden kanssa touhuaminen, jota harrasti 13 prosenttia pojista. (Liite 2.)

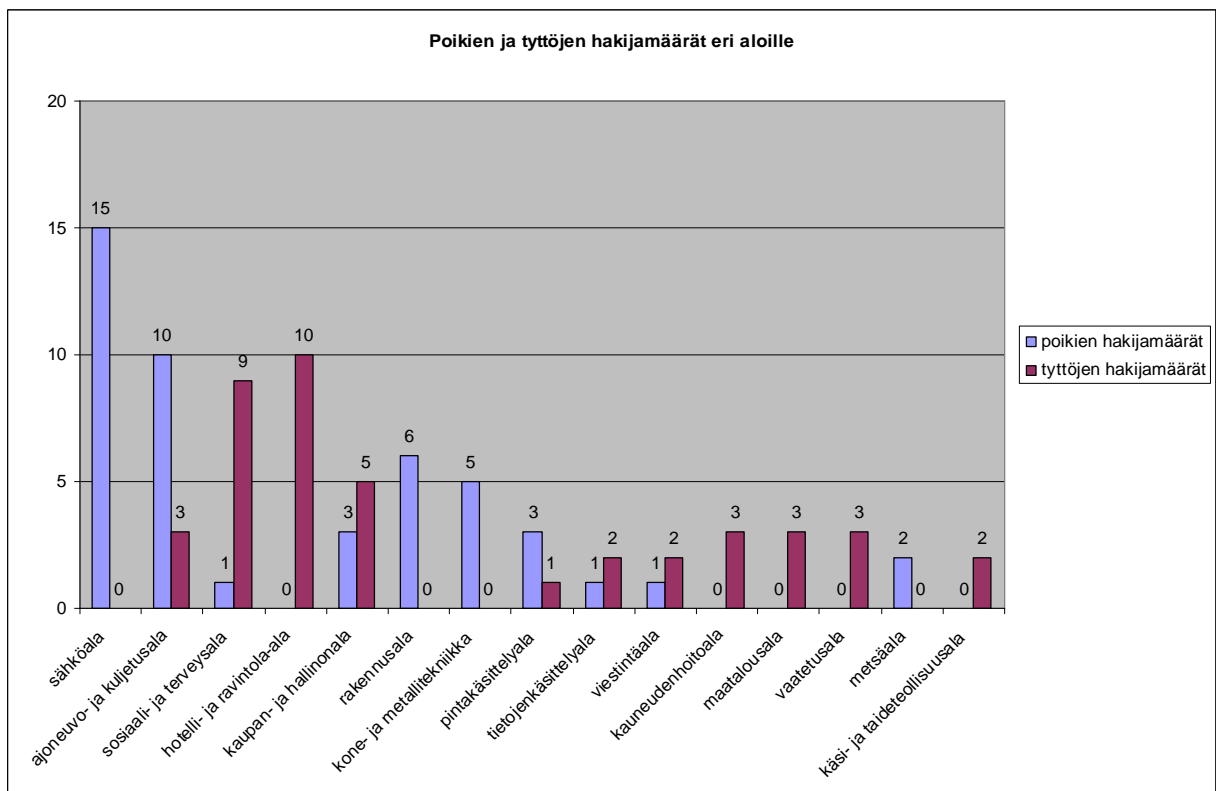
3.1.5 Mitä peruskoulun jälkeen

Peruskoulun jälkeen lukio ja ammatillinen koulutus olivat yhtä suosittuja hakutoiveita (kuva 3). Sekä lukion että ammatillisen koulutuksen hakutoiveprosentti oli 47. Kaksoistutkinnon suorittaminen kiinnosti neljää prosenttia oppilaista. Vain kolmea oppilasta, eli vajaata kahta prosenttia otantaryhmästä, eivät jatko-opinnot kiinnostaneet lainkaan. Tyttöjen kolme suosituinta alaa olivat sosiaali- ja terveysala, hotelli- ja ravintola-ala ja kaupan ja hallinnon ala (kuva 4). Poiki-

en kolme suosituinta alaa olivat sähköala, auto- ja kuljetusala ja rakennusala. Metsäalalle aikoi hakea kaksi poikaa.

Kuva 3. Mitä peruskoulun jälkeen?

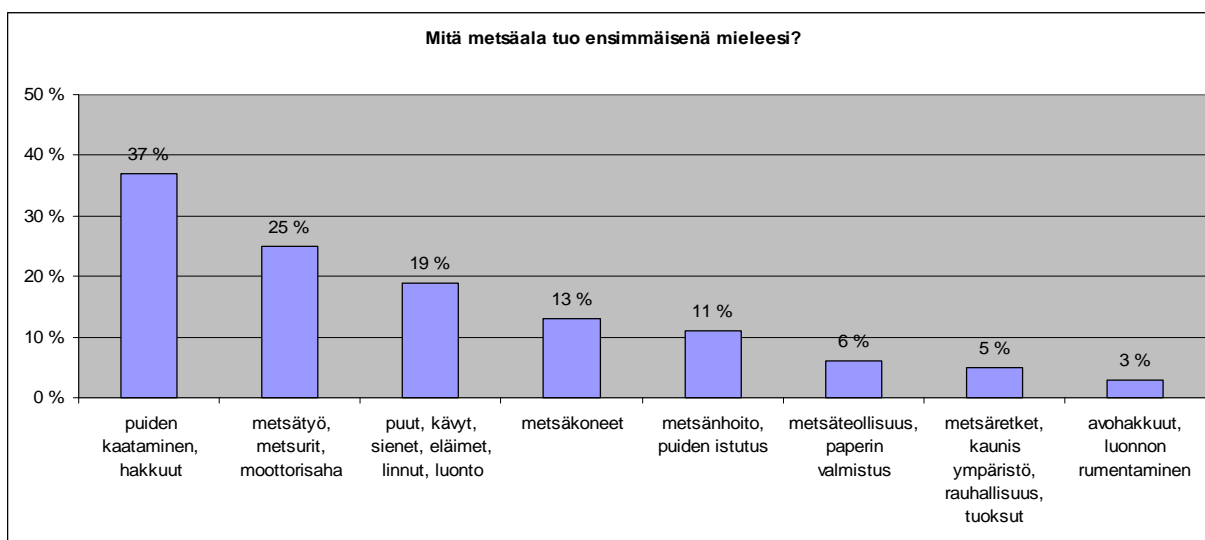
Kuva 4. Poikien ja tyttöjen hakijamäärät eri aloille

3.2 Vastaaajien käsitykset Suomen metsätaloudesta

Tässä osiossa halusin selvittää, kuinka paljon peruskoulun kahdeksaluokkalaisten arvostavat metsätaloutta. Selvitin kyseistä asiaa viidellä kysymyksellä, joista yksi oli avoin kysymys ja neljä asteikkoihin perustuvaa kysymystä.

3.2.1 Mitä metsäala tuo ensimmäiseksi mieleesi

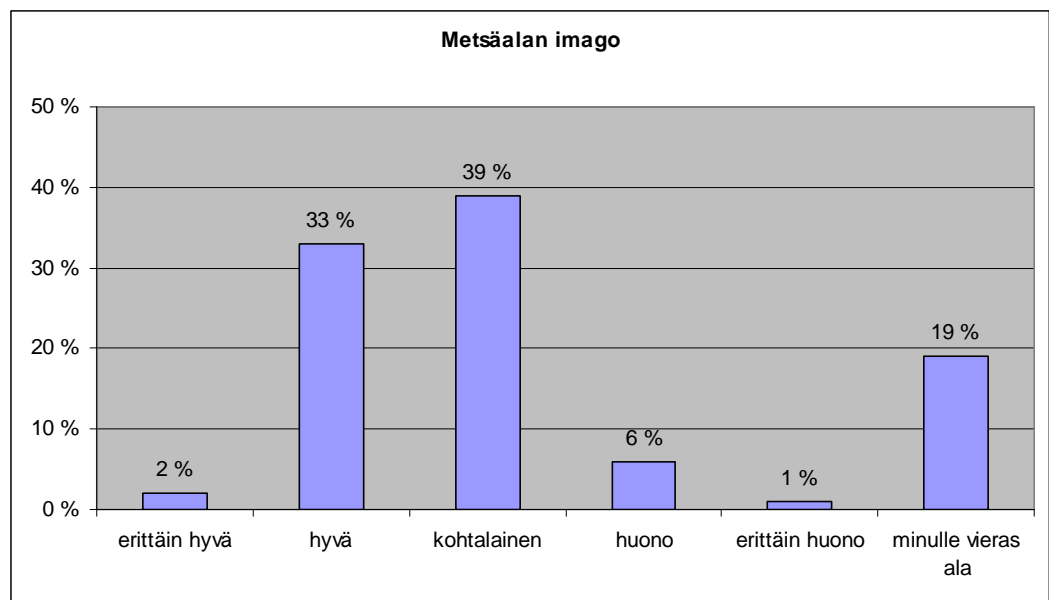
Avoimeen kysymykseen, mitä metsäala tuo ensimmäiseksi mieleesi, vastasi 181 oppilasta, eli kuusi jätti tämän kohdan tyhjäksi. Yli kolmasosalle oppilaista metsäalasta tuli mieleen puiden kaataminen ja metsien hakkuut (kuva 5). Joka neljännelle se toi mieleen metsätyön, metsurit tai moottorisahan. Viidennes oppilasta kirjoitti tähän kohtaan jonkin metsässä havaittavan elementin, joita olivat puut, kävyt, sienet, eläimet, linnut ja luonto. Metsäkoneet ja metsänhoito tuli mieleen yli kymmenelle prosentille oppilaista. Metsäteollisuus ja siitä valmistettavat tuotteet tulivat mieleen kuudelle prosentille oppilaista. Saman verran herättivät huomiota metsien ympäristöarvot, kuten kaunis metsä, rauhallisuus ja metsän tuoksu. Avohakkuut ja luonnon rumentaminen tuli mieleen vain kolmelle prosentille vastaajista. Kaksi kertaa esiintyivät sanat raskas työ, pitkät työpäivät ja luonnossa työskentely. Joulukuusen haku ja metsästys tuli mieleen yhdelle oppilaalle.

Kuva 5. Metsäalan mielikuvat

3.2.2 Metsäalan imago

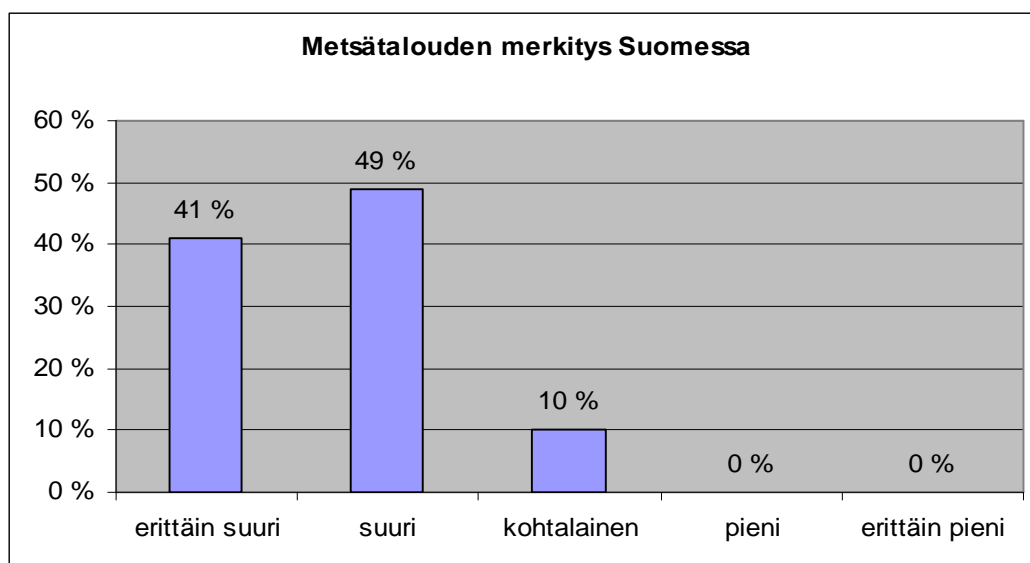
Metsäalan imagoa selvitin asteikkoon perustuvalla kysymyksellä. Oppilaalla oli valittavana yksi kuudesta vaihtoehdosta. Metsäalan imagoa erittäin hyvänä tai hyvänä piti 35 prosenttia oppilaista (kuva 6). Keskinäisenä sitä piti 39 prosenttia vastaajista. Huonona tai erittäin huonona imagoa piti seitsemän prosenttia vastaajista. Viidennekselle oppilaista metsäala oli vieras ala. Yksi oppilas jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Kuva 6. Metsäalan imago

3.2.3 Metsätalouden merkitys Suomessa

Oppilaalla oli valittavana yksi vaihtoehto viidestä kysymyksestä, joissa kysyttiin, mitä metsätalous merkitsee suomalaiselle yhteiskunnalle. Erittäin suurena tai suurena metsätalouden merkitystä Suomelle piti 90 prosenttia vastaajista (kuva 7). Kohtalaisena sitä piti 10 prosenttia. Kukaan vastaajista ei pitänyt metsätalouden merkitystä maallemme pienenä tai erittäin pienenä. Kaksi oppilasta jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

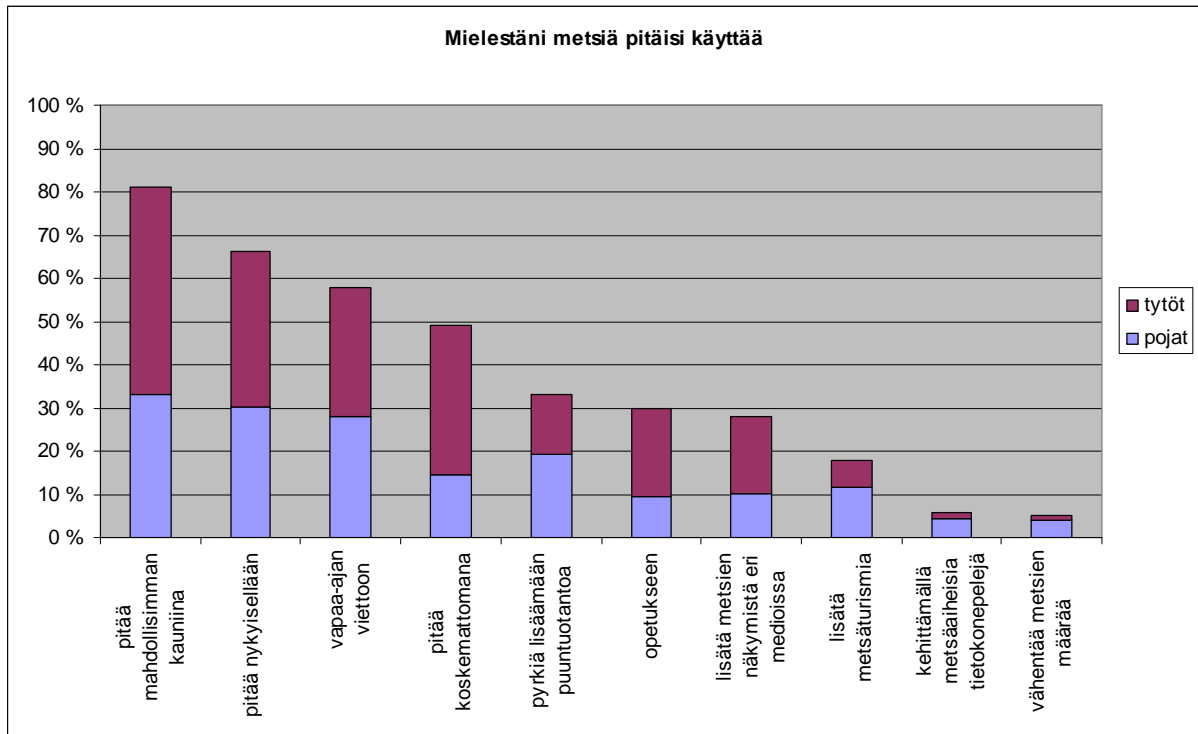

Kuva 7. Metsätalouden merkitys Suomessa

3.2.4 Mielestäni metsiä pitäisi käyttää

Oppilaille oli annettu 10 eri vaihtoehtoa, joissa ehdotettiin metsille eri käyttötarkoituksia. Näistä kymmenestä vaihtoehdosta oppilas sai valita neljä mieleisintänsä. Kolme oppilasta jätti kokonaan vastaamatta tähän kysymykseen. 20 vastauksessa oli mieleisiä vaihtoehtoja valittu alle neljän. Suosituimmaksi vaihtoehdoksi osoittautui metsien pitäminen mahdollisimman kauniina, minkä vaihtoehdon oli valinnut 81 prosenttia vastaajista (kuva 8). Kaksi kolmesta vastaajasta haluaisi pitää metsämme nykyisellään. Vapaa-ajan viettoon metsiämme halusi käyttää 58 prosenttia oppilaista. Joka toinen oppilas haluaisi pitää metsämme koskemattomina. Joka kolmannen vastaajan mielestä metsiemme puuntuottoa tulisi lisätä. Vajaa kolmannes oppilaista haluaisi käyttää metsiämme opetukseen ja saman verran heistä haluaisi lisätä metsiemme näkymistä eri medioissa. 18 prosenttia vastaajista haluaisi lisätä metsäturismia. Vähiten suosiota saivat metsäaiheiset tietokonepelit ja metsiemme määrän vähentäminen.

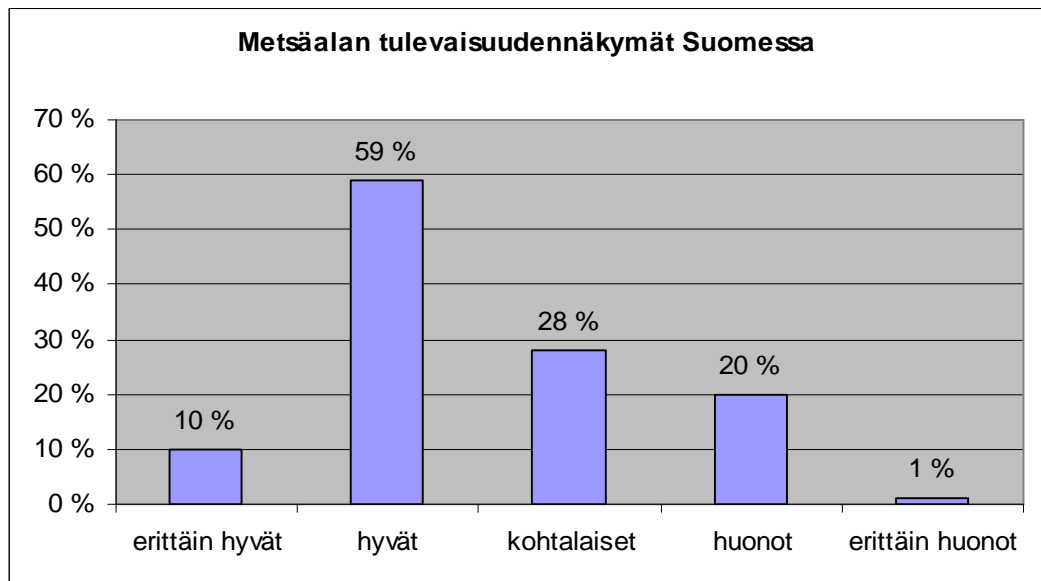
Suurin ero tyttöjen ja poikien kohdalla tuli metsien määrän vähentämisessä ja metsäaiheisten tietokonepelien lisäämisessä. Näitä aiheita ehdottivat pääasiassa pojat (kuva 8). Tytöt halusivat poikia enemmän pitää metsiä koskemattomina ja kauniina sekä käyttää metsiä enemmän opetukseen ja tuoda metsiä enemmän esille medioissa.

Kuva 8. Oppilaiden mielipiteet metsiemme käyttötarkoituksesta

3.2.5 Metsäalan tulevaisuudennäkymät Suomessa

Metsätalouden tulevaisuudennäkymiä oppilaat saivat arvioida skaaloihin perustuvalla asteikolla, jossa oli viisi vaihtoehtoa. Erittäin hyväksi tai hyväksi arvioi 69 prosenttia vastaajista metsäalan tulevaisuuden näkymiä Suomessa (kuva 9). Huonoiksi tai erittäin huonoiksi metsäalan tulevaisuutta arvioi vain kolme prosenttia vastaajista. Loput 28 prosenttia arvioi niitä kohtalaisiksi. Kolme oppilasta jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

Kuva 9. Metsäalan tulevaisuudennäkymät Suomessa

3.3 Mitä pitäisi tehdä metsäalan koulutuksen vetovoimaisuuden lisäämiseksi

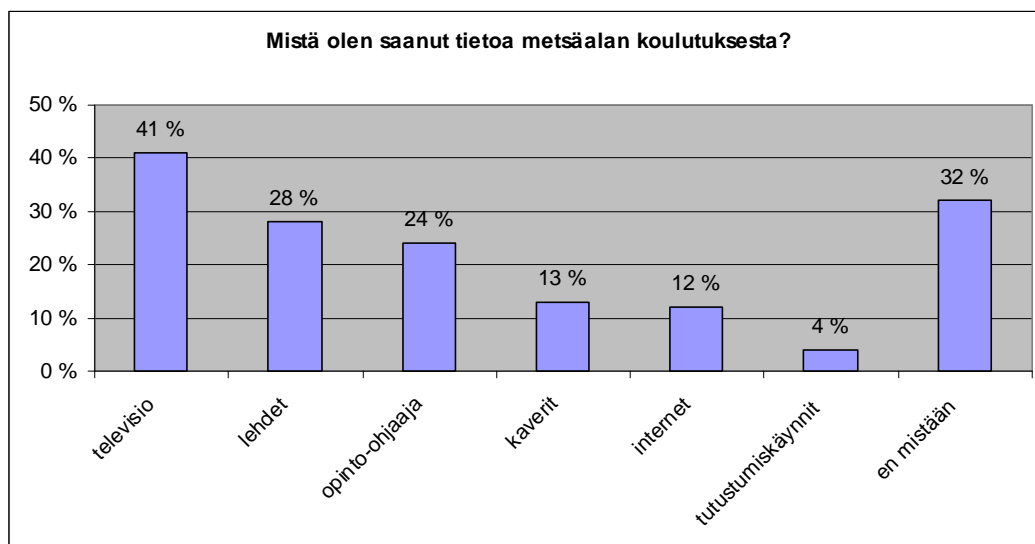
Metsäalan vetovoimaisuutta selvitin viidellä kysymyksellä. Kahdella avoimella kysymyksellä halusin saada selville, mitä pitäisi tehdä, jotta metsäala kiinnostaisi nuoria enemmän, ja miksi he hakeutuisivat metsäalalle. Monivalintakysymyksillä selvitin, mistä oppilaat ovat saaneet tietoa metsäalan koulutuksesta ja mitä asioita he haluaisivat metsäalalla opiskeltavan. Viidennessä kysymyksessä halusin verrata metsäalan toisen asteen ammattinimikkeiden arvostusta.

3.3.1 Nuorten tiedonsaantikanavat metsäalan koulutuksesta

Tällä kysymyksellä halusin selvittää, mistä peruskoulun yläasteen oppilaat saavat tietonsa metsäalan koulutuksesta. Oppilaalla oli valittavana kuusi eri tietolähdettä, joista hän oli saanut koulutustietoa (kuva 10). ”En ole saanut mistään tietoa metsäalan koulutuksesta” oli seitsemäntenä vaihtoehtona ja valitettavasti näin oli asian laita joka kolmannen oppilaan kohdalla. Yleisin tiedotuskanava oli TV, josta 41 prosenttia vastaajista oli saanut tietoa alasta. Noin neljännestä vastaajista oli saanut tietoa koulutuksesta lehdistä tai opinto-ohjaajalta. Koulutustietoa kavereilta oli saanut 13 prosenttia ja internetistä 12 prosenttia. Jostakin muualta,

mikä tässä kyselyssä tarkoitti tutustumiskäyntejä, oli saanut tietoa neljä prosenttia vastaajista. Kaksi oppilasta jätti vastaamatta tähän kysymykseen.

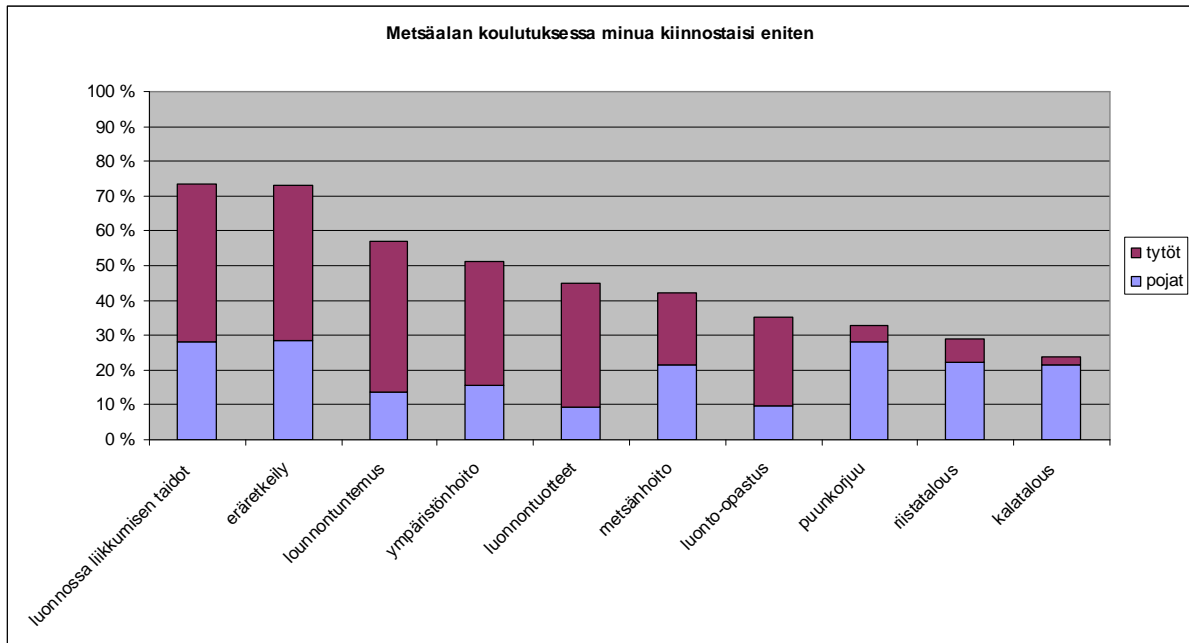
Kuva 10. Mistä olen saanut tietoa metsäalan koulutuksesta?

3.3.2 Metsäalan koulutuksen kiinnostavuuden kohteet

Tässä kysymyksessä oli lueteltu 10 opintoaihetta, joista vastaaja sai valita viisi kiinnostavinta opintoaihetta. Viisi vaihtoehtoa valitsi 156 oppilasta, 27 valitsi 1 - 4 vaihtoehtoa ja neljä oppilasta jätti vastaamatta tähän kysymykseen. Eniten vastaajia kiinnostivat luonnossa liikkumisen taitojen, kuten maastohiihdon, melonnan, pyöräilyn ja suunnistuksen opiskelu sekä eräretkeilytaidot. Näitä taitoja halusi opiskella yli 70 prosenttia vastaajista (kuva 11). Yli puolet oppilaista halusi opiskella luonnontuntemusta ja ympäristönhoitoa. Luonnontuotteet kiinnostivat 45 prosenttia vastaajista. Metsänhoidosta oli kiinnostunut 42 prosenttia vastaajista ja puunkorjuusta 33 prosenttia. Luonto-opastus kiinnosti joka kolmatta oppilasta. Kysytyistä aiheista vähiten nuoria kiinnostivat kalatalous ja riistatalous. Kalataloutta piti kiinnostavana 24 prosenttia ja riistataloutta 29 prosenttia vastaajista.

Kala-, riistatalous ja puunkorjuu kiinnostivat poikia selvästi tyttöjä enemmän. Luonnontuotteiden keräily, luonnontuntemus, luonto-opastus ja ympäristönhoito

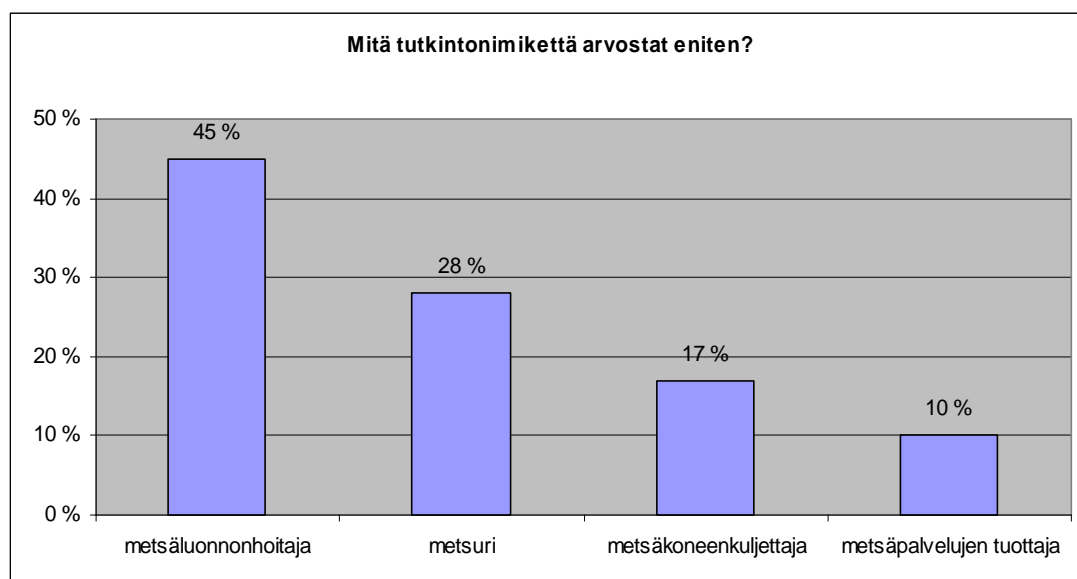
kiinnostivat taas tyttöjä selvästi enemmän kuin poikia. Luontoliikunta ja eräretkeily olivat myös jonkin verran enemmän tyttöjen kuin poikien suosiossa.

Kuva 11. Nuorten kiinnostus eri opintoaiheita kohtaan

3.3.3 Tutkintonimikkeiden arvostus

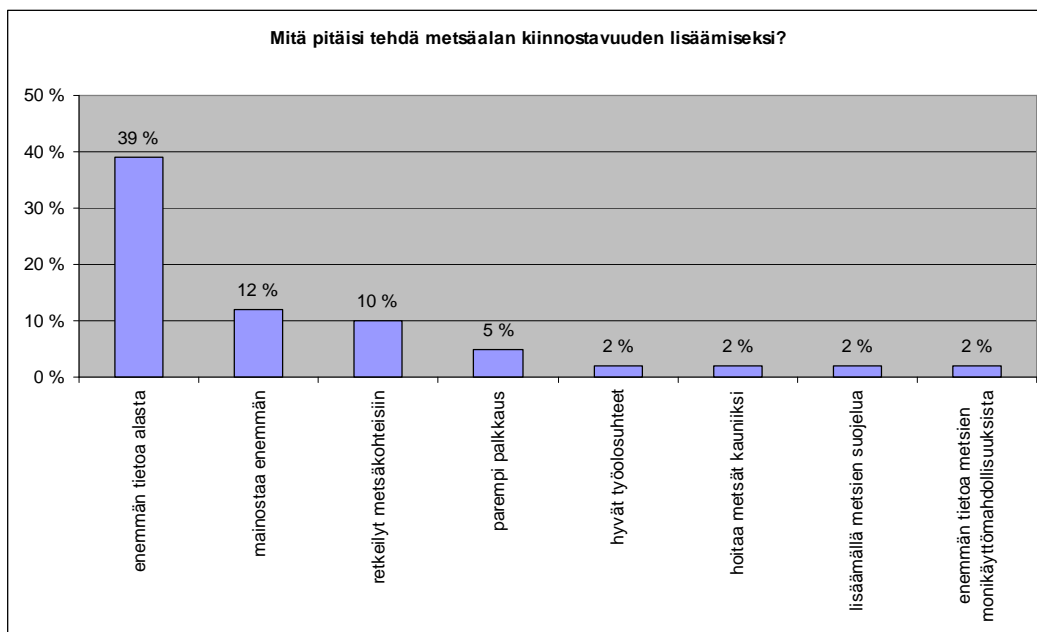
Metsäalan toisen asteen koulutuksessa on käytössä kolme tutkintonimikettä. Tutkintonimikkeet ovat metsuri, metsäkoneenkuljettaja ja metsäluonnonhoitaja. Toisen asteen opetussuunnitelmia ollaan muuttamassa vuoteen 2010 mennessä. Metsäalalla on tavoitteena saada käyttöön uudet opetussuunnitelmat vuonna 2008. On kaavailtu, että metsurin ja metsäluonnonhoitajan tutkintonimikkeet poistuisivat ja ne korvattaisiin metsäpalvelujen tuottaja nimikkeellä. Halusin selvittää, mitä tutkintonimikettä peruskoulun kahdeksaluokkalaisten arvostavat eniten. Kyselylomakkeessa vastaajat saivat laittaa neljä tutkintonimikettä järjestykseen arvostetuimmasta vähiten arvostamaansa. Vastaajien mielestä arvostetuin tutkintonimike on metsäluonnonhoitaja, mikä sai 45 prosenttia ykkössijoja (kuva 12). Vähiten arvostusta sai metsäpalvelujen tuottaja, mikä sai vain 10 prosenttia ykkössijoja. Metsurin tutkintonimike sai ykkössijoja 28 prosentilta vastaajista ja metsäkoneenkuljettaja 17 prosentilta.

Kuva 12. Metsäalan ammattinimikkeiden arvostus

3.3.4 Metsäalan koulutuksen kiinnostavuuden lisääminen

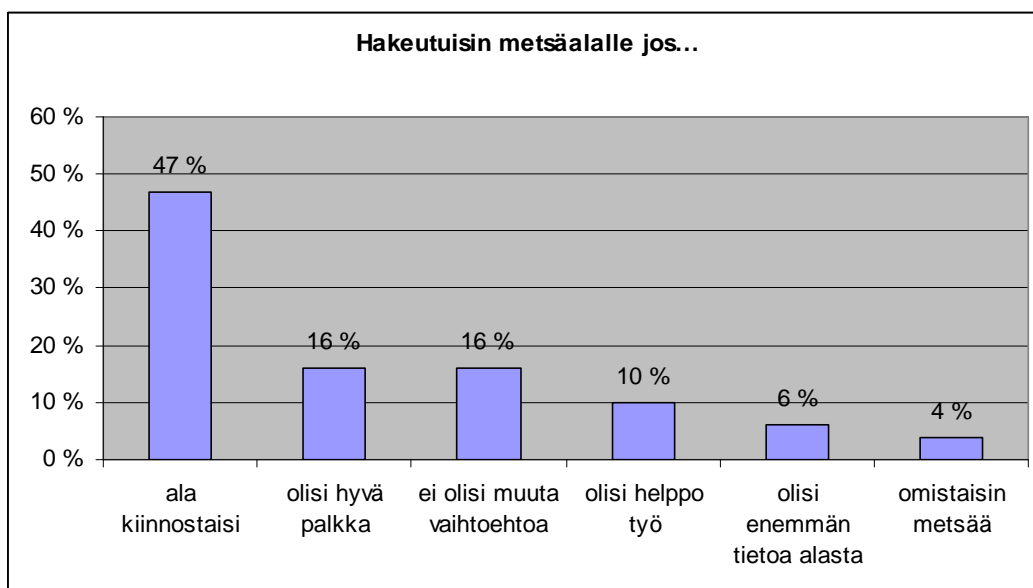
Oppilaat saivat vapaasti vastata kysymykseen, jossa kysyttiin, mitä pitäisi tehdä metsäalan kiinnostavuuden lisäämiseksi? Tähän kysymykseen oli ilmeisesti vaikeinta vastata, koska 48 oppilasta 187 oppilaasta jätti vastaamatta kysymyksen. Suurin kiinnostavuuden este oli tiedon puute metsäalasta (kuva 13). Vastaajat halusivat esittelyjä kouluihin. Esittelijöinä voisivat olla alalla opiskelevat. Myös opinto-ohjaajien toivottiin ottavan alaa enemmän esille. Enemmän tietoa alasta kaipasi 41 prosenttia vastaajista. Mainostamista enemmän ehdotti 12 prosenttia vastaajista. Mainostamismuodoista tulivat esille televisio, lehdet ja esitteet. 10 prosenttia vastaajista lisäisi alan kiinnostavuutta metsällisillä tutustumiskäynteillä. Parempi palkka alalla lisäisi mielenkiintoa viidellä prosentilla vastaajista. Metsien suojelun lisääminen toisi mielenkiintoa lisää neljälle prosentille vastaajista ja hyvät työolosuhteet kahdelle prosentille vastaajista. Mielenkiinnon lisäämisessä yksittäisinä huomioina tulivat esille yleissivistävien opintojen vähentäminen, alan muuttaminen enemmän sisätyöksi ja alan tekeminen modernimmaksi.

Kuva 13. Metsäalan kiinnostavuuden lisääminen

3.3.5 Metsäalalle hakeutuminen

Avoimella kysymyksellä halusin selvittää, mikä saisi vastaajan hakeutumaan metsäalalle. Tähän kysymykseen vastasi 169 oppilasta, joten 18 jätti kohdan tyhjäksi. Lähes puolet vastaajista oli sitä mieltä, että hakisi alalle, jos se kiinnostaisi (kuva 14). Toiseksi eniten metsäalalle houkuttelisi hyvä palkka, jota arvosti 16 prosenttia vastaajista. Jos en pääsisi muualle opiskelemaan, osoittautui yhtä suosituksi kuin hyvä palkkaus. Helppo ja hauska työ ja hyvät työolosuhteet saivat joka kymmenennen vastaajan kiinnostumaan alasta. Jos saisin tietoa enemmän alasta tai omistaisin metsää, niin hakisin metsäalalle, näin vastasivat muutamat oppilaat. Kolme oppilasta hakisi alalle, jos ammatissa saisi nähdä luontoa. Hakisin alalle, jos koulu olisi lähellä, saisin työskennellä eläinten kanssa tai kotona olisi metsäkone - näihin jokaiseen löytyi kaksi vastausta. Yksittäisinä vastauksina tulivat esille, jos alalla olisi hyvä arvostus, jos kaverini hakisi, jos pääsisi ajamaan tukkirekkaa tai jos saisin ilmaiset tupakat.

Kuva 14. Metsäalalle hakeutuminen

4 TULOSTEN TARKASTELU

Oppilaitoksemme metsäopetuksen tavoitteena on kouluttaa Varsinais-Suomen alueelle metsäalalle tarvittava työvoima lähinnä metsänhoito- ja puunkorjuutehtäviin. Tästä syystä valitsin tutkimusalueeksi Varsinais-Suomen. Alueemme vuotuinen metsätyövoiman lisätarve, 30–45 työntekijää, on selvitetty työnantajille tehdyn kyselyn perusteella. On ilmeistä, että työnantajat ovat arvioineet tarpeensa yläkanttiin saadakseen turvattua työvoimatarpeensa. Metsäluonnon hoidossa tarvittavien työntekijöiden määrästä ei ole tehty selvitystä. Energiapuun korjuu tulee ilmeisesti myös tarvitsemaan lisätyövoimaa lähivuosina. Siksi uskon, että vuotuinen koulutustarve-ennuste ei ole lainkaan ylimitoitettu.

Valitsin tutkimuskohteeksi peruskoulun kahdeksasluokkalaiset, koska ammatinvalinnan päätökset alkavat hahmottua tässä vaiheessa ja yhdeksäsluokkalaiset ovat jo maaliskuussa tehneet valintansa. Alkuperäinen suunnitelmani oli lähettää kyselylomake kaikille alueemme kahdeksasluokkalaisille, mutta ohjaavalta opettajalta saamani vihjeen perusteella luovuin ajatuksesta ja päädyin noin 200 oppilaan otantaan. Koulut valitsin maakuntamme eri seutukunnista, jotta tulokset kuvaisivat mahdollisimman hyvin koko Varsinais-Suomea. Seutukunnan koulut valitsin satunnaisesti. Salon seutukunnasta sain vain yhden koulun, joten otanta jäi siltä alueelta suhteellisesti pienemmäksi. Vakka-Suomen alueelta taas tuli suh-

teessa enemmän otantaryhmään oppilaita, koska Taivassalon ryhmässä oli kaksi luokkaa paikalla. Kontrolloitu kysely osoittautui hyväksi valinnaksi, koska silloin sain kaikki lomakkeet takaisin. Toinen etu siinä oli se, että pääsin täsmentämään kysymyksiä. Taajamassa tai haja-asutusalueella asuvien prosenttiosuudet ovat suuntaa antavia, koska selvisi, että käsitteen ymmärtämisessä oli paljon epäselvyyttä.

Vastaajien vanhemmista 5 prosenttia molemmat työskentelivät maa- tai metsätaloudella. Yleisin ammattiala oppilaiden vanhemmilla oli palveluala. Tämä tulos on sama, kuin tilastotiedoista ilmenee. Lounais-Suomen elinkeinorakenteessa alkutuotannon osuus on viisi prosenttia ja palvelujen osuus 65 prosenttia (Lounais-Suomen metsäohjelma 2006, s. 12).

Oppilaiden vanhempien ja isovanhempien metsänomistustiedot ovat mitä ilmeisimmin arvioitu yläkanttiin. Vastausten perusteella joka neljäs vanhemmista oli metsänomistaja ja isovanhemmista joka kolmas. Lounais-Suomessa on metsänhoitomaksua maksavia tiloja 31 200 kpl, mikä on alle viisi prosenttia alueen asukasmäärästä (Lounais-Suomen metsäohjelma 2006, s. 14). Tämä arviovirhe selittyy, sillä että vastaajat eivät hahmottaneet pinta-alaa hehtaari tai he eivät tieneet vanhempiensa metsänomistuksesta, ja näin vastaus jäi arvailujen varaan.

Viimeisen viiden vuoden aikana oppilaitokseemme metsäalalle ensisijaisia hakijoita peruskoulusta on ollut 0,2 – 0,3 prosenttia. Tässä tutkimuksessa kaksi poikaa ilmoitti hakeutuvansa metsäalalle, mikä on kaksi prosenttia otantamäärästä. Jos tämä pitää paikkansa, hakijamäärämme pitäisi olla nelinkertainen, kuin mitä se on ollut viime vuosina. On ilmeistä, että osa metsäalalle hakeneista menee maakuntamme ulkopuolelle oleviin alan oppilaitoksiin tai sitten hakutilanteessa he vaihtavat alaa. Useammalla prosentilla vastaajista oli luontoon liittyviä harrastuksia, joten potentiaalisia metsäalalle hakijoita varmasti maakunnastamme löytyisi.

Erittäin positiivisena piirteenä voidaan pitää nuorten hyvää metsätalouden arvostusta. Valtaosassa vastauksista metsätalouden merkitys Suomelle arvioitiin hyväksi tai erittäin hyväksi, mikä oli hämmästyttävän hyvä osuus. Kukaan vastaajista ei arvioinut sitä pieneksi tai erittäin pieneksi. Metsäalan imagossa olisi pa-

rannettavaa, vaikka huonona tai erittäin huonona sitä piti vain seitsemän prosenttia. Huomattava joukko, joka viides, piti alaa vieraana itselleen.

Tiedotusvälineissä annetaan runsaasti negatiivista tietoa avohakkuista, mutta vain harvalle vastaajalle avohakkuut tulivat esille metsäalan mielikuvia kysyttäessä. Tosin sanat *puiden kaataminen* ja *hakkuut* esiintyivät 37 prosentissa vastuksista. Metsien pitäminen mahdollisimman kauniina sai odotetusti runsaasti kannatusta kysyttäessä, miten metsiä pitäisi käyttää. Metsäalan tulevaisuuden näkymiä ei nähty yhtä hyviksi kuin metsätalouden merkitys Suomelle. Näissä samansuuntaisissa kysymyksissä tulevaisuuden näkymät joka viides vastaaja näki huonoiksi, vaikka metsätalouden merkitystä yhteiskunnallemme ei kukaan pitänyt huonona.

Metsäalan merkitys, imago ja tulevaisuuden näkymät nähtiin kyselyn mukaan hyviksi ja alan työllistyvyys maakuntamme alueella on hyvä. Metsäalan veto-voimaisuus Varsinais-Suomessa on huono, kuten hakijamäärät osoittavat. Ammatillisen koulutuksen tärkein tehtävä on turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti. Miksi sitä ei metsäalan työtehtäviin ja koulutukseen löydy, siihen työssäni sain vastauksia. Kolmannes otantaryhmästä ei ollut saanut mitään tietoa metsäalan koulutuksesta. Televisio osoittautui parhaaksi tietolähteeksi. Opinto-ohjaus tavoitti vain joka neljännen. Internetin osuus tämän kyselyn perusteella oli heikko, vaikka 2006 oppilaitoksessamme aloittaneiden kohdalla se oli merkittävin tietokanava. Metsien monikäyttöön liittyvät opinnot, varsinkin luontoliikunta, eräretkeily ja luonnontuntemus, kiinnostivat vastaajia eniten. Puunkorjuun ja metsänhoidon opiskelu kiinnostivat kohtalaisesti, tosin tyttöjen kiinnostus puunkorjuuseen oli heikko. Tutkintonimikkeiden arvostuksessa metsäluonnonhoitaja oli selvä ykkönen. Samaa osoitti jo oppilaiden opintoaiheiden kiinnostus. Opetussuunnitelmakokeilussa käytettävä uusi tutkintonimike metsäpalvelujen tuottaja sai vähiten arvostusta. Tiedon puute metsäalasta todettiin suurimmaksi puutteeksi, kun kysyttiin, mitä pitäisi tehdä metsäalan kiinnostavuuden lisäämiseksi.

Kyselytutkimukseni mukaan suurin este sille, miksi emme saa riittävästi opiskelijoita metsäalan opintoihin oppilaitokseemme, oli tiedon puute alasta. Tämä asettaa suuret haasteet opinto-ohjaukselle. Oppilaitokseemme opinto-ohjauksen

olisi jalkauduttava kentälle, eli käytävä kertomassa alasta peruskouluissa. Näin sekä peruskoulun oppilaat että opinto-ohjaajat saisivat tietoa metsäalasta. Uskon, että riittävän ja alalle sopivan oppilasaineuksen saanti ei ole ollenkaan mahdoton tehtävä maakunnassamme. Metsä ympäristönä ja siellä toimiminen kiinnosti nuoria runsaasti. Metsänhoito ja puunkorjuu kiinnostivat useita vastaajia, ja rekrytointitarve maakunnassamme on vain prosentin verran ikäluokasta. Jatkossa olisi varmasti hyödyllistä selvittää, miten markkinointia voisi tehostaa ja minkä tyyppistä markkinointia kannattaisi harjoittaa. Markkinointi pitäisi saada tiedottavaksi markkinoinniksi. Toisin sanoen peruskouluihin olisi vietävä metsäalasta objektiivista tietoa. Markkinointiin tuli saada mukaan metsäalan työnantajia, jolloin nuoret saisivat aitoa tietoa metsätalouden työelämänäkymistä.

LÄHTEET

Lounais-Suomen metsäohjelma 2006-2010. Lounais-Suomen metsäkeskus.
Turku 2006

Örn, J. 2004. Metsätyövoiman tarve ja koulutus 2003-2010. Metsätehon
raportti175.

Mitä metsä minulle merkitsee

1. Kotipaikka ja asuinalueen nimi, taajama tai haja-asustusalue

---

2. Sukupuoli poika_____ tyttö_____

3. Vanhempien ammattiala

maa- ja metsätalous_____

teollisuus _____

palveluala _____

yrittäjä _____

4. Vanhemmat omistavat metsää yli 2 ha kyllä_____ ei_____

Isovanhemmat omistavat metsää yli 2 ha kyllä_____ ei_____

5. Tuttavapiirissäni on metsäalalla työskenteleviä tai opiskelevia

kyllä_____ ei_____

6. Mitä harrastat tai mitkä ovat kiinnostuksen kohteesi?

---

7. a) Aion hakea lukioon_____ ammatilliseen koulutukseen_____

Jos haen ammatilliseen koulutukseen, niin mille alalle?

---

7. b) Hakeutuisin metsäalalle, jos ...

---

8. Mitä metsäala tuo ensimmäisenä mieleesi?

---

9. Metsäalan imago

erittäin hyvä _____ hyvä _____ kohtalainen _____

huono _____ erittäin huono _____ minulle vieras ala _____

10. Metsätalouden merkitys on Suomessa

erittäin suuri _____ suuri _____ kohtalainen _____

pieni _____ erittäin pieni _____

11. Mielestäni metsiä pitäisi käyttää

(valitse seuraavista neljä mieleisintäsi vaihtoehtoa)

pitää nykyisellään _____ pyrkiä lisäämään puuntuotantoa _____

vähentää metsien määrää _____ pitää mahdollisimman kauniina _____

pitää koskemattomina _____ lisätä metsäturismia _____

lisätä metsien näkymistä eri medioissa _____ opetukseen _____

vapaa-ajan viettoon _____ kehittämällä metsäaiheisia tietokonepelejä _____

12. Olen saanut tietoa metsäalan koulutuksesta

TV:stä_____ lehdistä_____ internetistä_____ opinto-ohjaajalta_____

kavereilta_____ muualta, mistä_____

en mistään_____

13. Metsäalan koulutuksessa minua kiinnostaisi eniten

(valitse seuraavista viisi mieleisintäsi vaihtoehtoa)

puunkorjuu_____ metsänhoito_____ ympäristöhoito_____

eräretkeily_____ luonnossa liikkumisen taidot (hiihto, melonta, pyöräily,

suunnistus...)______ luonnontuotteet (sienet, marjat, yrtit...)______

luonto-opastus_____ luonnontuntemus (kasvit, eläimet...)______

riistatalous_____ kalatalous_____

14. Mitä tutkintonimikettä arvostat eniten/vähiten? Numeroi 1-4 (1= arvostetuin, 4= vähiten arvostettu)

metsuri_____ metsäkoneenkuljettaja_____ metsäluonnonhoitaja_____

metsäpalvelujen tuottaja_____

15. Mitä pitäisi tehdä metsäalan kiinnostavuuden lisäämiseksi?

---

16. Metsäalan tulevaisuuden näkymät ovat Suomessa?

erittäin hyvät _____ **hyvät** _____ **kohtalaiset** _____

huonot _____ **erittäin huonot** _____

